

## UN NOU LLIBRE DE VÍCTOR CATALÀ - "CAYRES VIUS,"

VÍCTOR CATALÀ, una de les dones qui més gloriósament enaltexen l'art de la terra, ha tornat a la brega donant un'altra obra a la Biblioteca de Joventut. Al *Llibre Blanch*, editat per l'IL·LUSTRACIÓ CATALANA, han seguit els *Cayres vius*; als versos d'ahir, la prosa d'avuy: una prosa punyenta com la dels *Drames rurals*, les *Ombriboles* y *Solitud*, una prosa rublerta de fonda y humaníssima poesia. No es la poesia de les flors y'ls aucells en la serenitat dels camps, ni la de les il·lusions en els cors ignocents y les consciencies pures, sinó la poesia del amor y del dolor ab totes ses exaltacions y miseries: aquexa poesia que senten els esperits abnegats quan entran de plè en la vida y saben veurela tal com ella es, sense la pretensió d'esmenar la plana a l'obra de natura.

*Cayres vius* no es un llibre de convenció pera damiseles; es un llibre pera dones tant com pera homes, segons creyem els qui a la dòna la considerem capassa de les més esquisides clarividencies y dels més alts exemples de serenitat y fortalesa. Avuy la dòna's troba encara en un estat especial de *déplacement*; sa inteligencia's desperta a la llum del art, mes no vola segura, apar com desequilibrada, produhintnos l'efecte d'un infant qui vol fer l'home; y tot l'encís femení desapareix als nostres ulls en determinats moments.

Víctor Català, artista de convicció y de temperament, sembla que vingui a redimir l'esperit femení del dictat de lleugeresa desesperant que, per sobra de prejudicis y falla d'educació, li ha sigut aplicat. Y, sobre tot, sembla que vingui a reivindicar tot un genre literari adulterat, tota un'art falsejada. Ella ve a condemnar els vans idealismes y les confusions y dubtes que se'n desprenen; parteix de la veritat y enfoca la vida instinctiva, ab els seus esclats naturals, ab les seves caygudes y redempcions; ve a senyalar veritats més ò menys grans, més ò menys petites, però veritats a la fi, veritats que'ns son un exemple y una ensenyansa, molt més útils y fecondes que'ls bells somnis irreals en que les virtuts absolutes son tirades a dret fil, en que l'amor, l'esperansa, l'abnegació, la fè, no son sotraquejades per la passió, pel despit, per la sensualitat, per l'egoisme groller; somnis que'ns enfebleixen, y que per forsa han de volar ò han d'aterrar-se als primers retops ab la vida, dexantnos esglayats y esmaperduts.

En el pròlech de *Cayres vius*, Víctor Català'ns diu tot

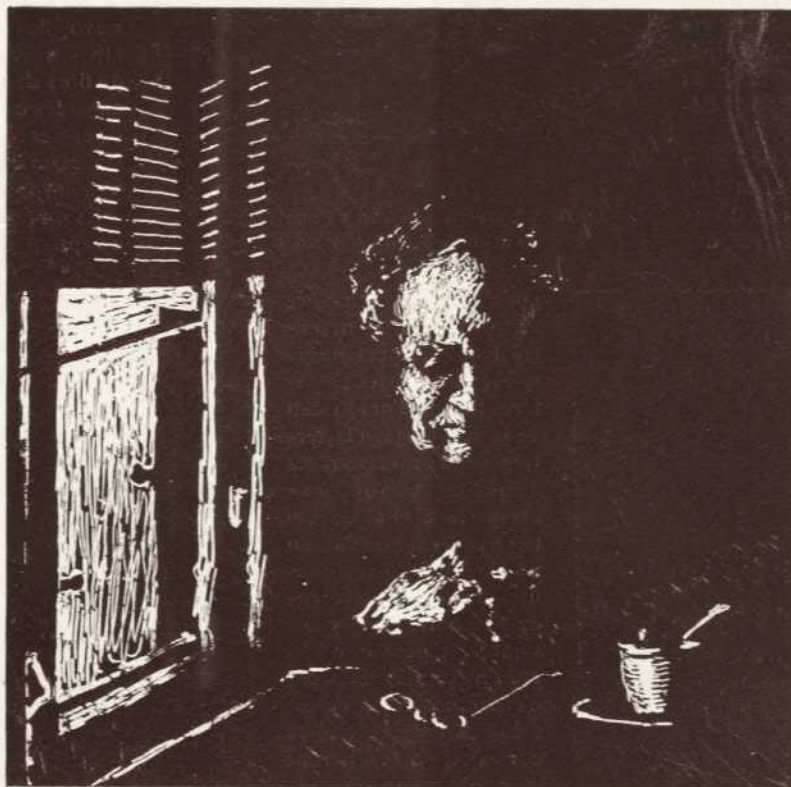
axò magistralment, y ho aplica al ruralisme literari català, del que s'ha valgut pera comensar l'obra de redempció que modestament dexa d'atribuirse, mes qu'en grandíssima part porta realisada. Se val del ruralisme, nó de la llegenda; acut a la realitat, nó a la sátira còmoda; dexa de banda'ls prínceps, les damiseles, les vestimentes d'ocasió, y profundisa en les nueses sensibles; cerca l'esperit a través de la carn viva, y troba la vera revelació espiritual en la contracció plàcida ò violenta, en el gemech de dolor ò en el crit de joya. El seu instint analítich, el seu geni dramàtich, son massa fermes y massa honrats pera cristallisar en un art de pura imaginació com el qu'entreté a la majoria del nostre públich. Víctor Català'ns presenta la causa

abans que l'efecte, ens emociona ab el veritable drama abans qu'ab la posa y'l gest teatrals; més que fer parlar a sos personatges, els dexa parlar. No hi hà res d'exterior, tot es fonament observat, tot es essencial. L'autor no's precipita a tot estrop per arribar a la finalitat absoluta y hermosa, sinó qu'avensa vers ella ab petja segura.

La posa, el gest teatral: hèusaquí'l mal fondo, pregon, de que ve contaminat nostre art de *parvenus*, fins en aquelles de ses manifestacions tingudes per més veristes. Els nostres autors s'accontentan ab enlluernar sense persuadir,

son ignocents cercadors d'èxits ans que sacerdots de llur art, y aquest art el vestexen ab robes més ò menys ben tallades y cusides, però sempre més llampantes que confortables. Més que la necessitat del trajo, senten la de lluhirlo; fan com els colegials qu'en llurs cartes d'amor se *desesperan* quan encara les grans passions no han obert solch en llur vida. Aquests trajos enlluernadors, aquests esclats romàntichs, en un mot, aquestes vanitats, ens les hem preses en serio, y sovint hem devingut infelissos apoloigistes d'un art infantivol, del que bentost ens hem cansat per sa falsejat matexa.

Víctor Català va limitar-se ab sos primers *Drames rurals* a donar un potent crit d'alerta contra'l ruralisme al ús, però no trigà a convèncer a tothom escrivint *Solitud*, estudi psíquich definitiu, no superat per ningú entre nosaltres. Avuy ja tothom capeix el fons poemàtich de ses obres, a través de ses cruces realistes. Víctor Català ha triomfat, essent llum y guia de ses companyes d'art y de tots els cercadors de vera bellesa. — LLUÍS VÍA.



Carnestoltes. Dibuix original de Víctor Català